

ויגש תשפ"ג גליון קלו שנה ד

מליצי יושר

זרע שמשון

רבי שמשון היים
ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצ"ל
הבטיח למי שילמוד בספריו:
תשלומי חן וחסד ושלמא רבא
מן שמיא ועיניכם תראנה בנים
ובני בנים כשתילי זיתים סביב
לשולחנכם, חכמים ונבונים
ובתים מלאים כל טוב, גם עושר
גם כבוד לא יסופו מזרעכם וכו',
בני חיי ומחוני טב.

מלא העומר

רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ. וכ"כ הגה"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין ז"ל: הבטיח הגאון שיעשה
טובה לכל המשתדלים והמסייעים
בהוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר

רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורגשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להגה"ק מקוה"גלוב עה"ת
עמוד רמ"ב) וכ"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ יושר
למיימינים בה

ילקוט סופר

רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמוד או יפרסם דבריו
אני אטיב עמכם להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איהו מזמורי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שומע
קול בכיות עמו ישראל ברחמים
ואצטרף תפילתי עמכם
לשוב להם כל הימים

לב העברי

רבי עקיבא יוסף
ב"ר יחיאל שלעזינגר זצ"ל
כתב בצוואתו
בקשתי שטוחה שישתדלו
להדפיס ספרים שלי, ואני
תפילה להש"ת, צעק לבי אל ה'
בין בחיי בעוה"ז, ובעוה"ב אם
יהיה בנוחי, אקוה שלא להיות
כפוי טובה ח"ו, ובעולם האמת
אקוה כי לא יבושו בי תומכי.

אתוון דאורייתא

רבי יוסף
ב"ר יהודה ענגיל זצ"ל
העיד חתנו הגאון רבי יצחק
מנחם מארגנשטערן זצ"ל
בהספדו
רבינו בטרם עלה השמימה
הבטיח כל מי שייסייע בהדפסת
החיבורים שלו יהיה לו למליץ
יושר בעולם העליון

בן לאשרי

רבי יצחק ב"ר אשר
אנשיל הוברמן הרב
מרעננה זצ"ל כתב בספרו:
הנני מוסר מודעה שהחלטתי להתפלל
בלי נזר בכל יום על כל אלה שיעייש
בספרי, ויגידו בשמי דברי תורה
לאחרים שיושעו מכל צרה
שצריכים ישועה בעוה"ז ובעוה"ב.
וכל הלומד בספרי זוכה ליר"ש,
הצלחה בכל טוב, בזה ובבא,
וסגולה גדולה בבית לכל הדברים.

חזון יחזקאל

רבי יחזקאל ב"ר מרדכי
זלמן אברמסקי זצ"ל:
הנ"ר שלום אייזן זצ"ל בעת
הספרו בשעת הלוייה הכריז:
נצטווית מאת רבינו זצ"ל לפרסם,
שהבטיח שימליץ טוב לכל מי
שילמוד בספריו, וכן ימליץ טוב
לכל מי שיפיץ את חידושי תורתו.
(רבבות אפרים אר"ח ח"ב עמוד
רמ"ח, מלך ביפו פרק מ"ב).

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב? פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה? פארוואס האב איך צער גידול בנים?
פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען? פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

ווייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען

וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, פלאצקע גאון, אבני נזר, ילקוט סופר, לב העברי, רבי יוסף ענגיל, רעננה רב,

און ר' יחזקאל אברמסקי זצ"ל, וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר

פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

לע"נ הרה"ק המקובל המלוב"ן ר' רפאל ב"ר אברהם ריס ז"ע

וישלח את אחיו וילכו ויאמר אליהם אל תרגזו בדרך. בגמרא (תענית י:): אמר להם יוסף לאחיו אל תתעסקו בדבר הלכה שלא תרגז עליכם הדרך. ומקשים העולם מדוע לא אמר להם זאת יעקב בפעם הראשון שיצאו לארץ מצרים. ויש לומר, דבדואי בתחילה ידעו השבטים שצריך להיזהר שלא תרגז עליהם הדרך, וחששו מסכנה שכל הדרכים בחזקת סכנה, ובפרט מפני שלא ידעו את גורל אחיהם יוסף, בודאי היו מתיראים מפחד הדרך, הואיל שראו שכבר שלטה מדת הדין בבני יעקב. אמנם עתה שראו שאחיהם יוסף נעשה מלך, הרי שלא שלטה מדת הדין בבני יעקב, וא"כ שמה לא יחששו כבר ממדת הדין ומהמקטריגים, לכך דוקא עכשיו הוצרך יוסף לומר להם "אל תרגזו בדרך", מפני דשכיח הזיקא, וכל הדרכים בחזקת סכנה.

וכלכלתי אתך שם כי עוד חמש שנים רעב פן תורש אתה וביתך וכל אשר לך. משמע מלשון הפסוק, דהטעם שנותן לו יוסף אוכל הוא רק בכדי שלא יהיה עני, אך בלתי חשש זה לא היה דואג עבורו. ונראה לבאר הדברים לפי מה שנחלק (קידושין לב.) אם כיבוד אב הוא מכספו של האב, או של הבן, ור' ירמיה סובר משל אב. וכתבו התוס' (שם ד"ה אורו), דזה דוקא אם יש להאב ממון, אמנם אם אין להאב ממון, בודאי חייב הבן לפרנסו אפילו משלו ע"ש. ומשמע מדברי התוס' דבאופן שאין להאב ממון, חייב הבן לפרנסו מדין חיוב של צדקה ככל שאר האנשים, ולא מדין כיבוד אב, וגם אינו מקיים בזה מצות כיבוד אב, שהרי חייב לעשות כן מדין מצות צדקה. ונראה דזה היה כוונת יוסף שאמר לאביו "וכלכלתי אותך וגו' פן תורש", שיוסף אמר ליעקב אביו אף שמדין כיבוד אב אני חייב לפרנס אותך רק מכספך ולא משלי, שהרי כיבוד אב הוא משל אב, מ"מ אני רוצה ליתן לך משלי, כי אני חושש שאם תאכל רק משלך, תהיה עני, ואז לא אוכל לקיים מצות כיבוד אב, כי אז אהיה חייב לך מן הדין בתורת צדקה ולא בתורת כיבוד אב, ולכן אני נותן לך משלי, כדי שאוכל תמיד לקיים מצות כיבוד אב.

לע"נ הג"ר אברהם יצחק ב"ר דוד שטינגאל זצ"ל י"א א' סבת

הוציאו כל איש מעלי ולא עמד איש אתו בהתודע יוסף אל אחיו. קשה דהיאך עמדו אחיו עמו, והרי צוה "הוציאו כל איש מעלי". ואפשר שרצונו לומר "הוציאו כל איש מעלי", היינו שסמוכין אלי, והיינו "מעלי", והם אנשי ביתו, משא"כ אחיו שעמדו מרחוק, מחמת שהיה להם מורא מכבודו. ובני מ"ה אהרן שיחי' אמר, כי יוסף דיבר זאת בלשון מצרי, לכן האחים לא הבינו מה שאמר יוסף, לכן נשאר, ולכן "לא עמד איש אתו בהתודע יוסף אל אחיו".

ונתתם חמישית לפרעה וארבע הידות יהיה לכם. כתבו המפרשים הא שנאמר (שמות יב:מ) ומושב בני ישראל אשר ישבו בארץ מצרים שלושים שנה וארבע מאות שנה, דנחשב החשבון מברית בין הבתרים, דכך נגזר עליהם השיעבוד נגד ה' פעמים "אלקים" שעולה ת"ל. אבל באמת לא היו במצרים רק רד"ו שנים, וקושי השיעבוד היה רק משנולדה מרים, וזה רק פ"ו שנים (ע' סדר עולם רבה פ"ג, שיר השירים רבה ב:כח) וחוא מספר "אלקים", והגלות נגזר נגד ה' פעמים "אלקים", ונגד ה' אותיות מנצפ"ך, אבל באמת לא היו רק פ"ו שנים. וירמוז לזה "הא לכם זרע וגו' ונתתם חמישית לפרעה וארבע הידות יהיה לכם", שלא היה אפשר להם לסבול, לכן היה לפרעה כי אם "חמישית" השיעבוד מת"ל שנה. וזהו "וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים", היינו אחד מחמשה מהשיעבוד.

לע"נ הרה"ק ר' אברהם משה ב"ר שמחה בונם מפסיסחא זצ"ל י"א א' סבת

גדרו של מלכות ומשיחה בשמן המשחה. הנה במלך יש שני דברים. (א) שררת המלכות הניתנת בידי המלך. (ב) חלות שם מינוי בגברא, שיקרא מלך ושיתקדש גופו בקדושת מלך. ויש דינים שתלויים בקדושת הגברא, ויש דינים שתלויים בשררת המלכות. והנה מצינו בדוד המלך שנמשח בחיי שאל (שמואל א' טז:יב), ואע"ג דשררת המלכות וגם קדושת מלך היה עדיין

הבן לאשרי ז"ע מעיד על עצמו
"ניצלתי מהנאצים כדי לבקש רחמים על כלל ישראל"

יש לפרש הפסוק "ה' העלית מן שאול נפשי" ע"פ המאורעות שאירע לי בזמן כניסת הנאצים ימש"ו לעירנו, תפשו בני אדם לעבודה ואני בתוכם לחפור בור שני מטר אורך ורוחב ועומק, ובתוך הבור בעומק עוד גומא, והלך הנאצי ימ"ש והפיל כל הכובעים שבראשו לגומא הקטנה, וכשהגיע אצלי - הייתי חבוש בכיפה תחת הכובע, וכשראה זאת אמר: אתה הרב של העדה. ודחף אותי לבור, ובאותה דחיפה שני מטר בעומק היה בה כדי להמית אותי. אבל בעזרה ש"ת לא אירע לי שום דבר.

והנה הפולנים שנלחמו עמהם הרגו טוס של הנאצים, וציוו הנאצים לאנשים שיביאו הסוס הפגר וישליכו עלי לבור ולסתום הבור, התחילו האנשים לבכות ולבקש מהם שיניחו אותי בחיים, דלמה רוצים להמיתני חנם, והם באחת שרוצים להמיתני. מובן מאליי שאנשים שהיו צריכים להביא את נבלת הסוס, היו שוהים הרבה זמן עד שהביאו, וחשבו אולי יארע נס, אבל לא היו יכולים להתעכב הרבה זמן בשביל שהיו מרדפים אחריהם, וכשהיו כבר ארבע מטר סמוך לבור, פתאום הופיע שר משלהם והתחיל לצעוק: המלחמה הולכת שמה, ואתם עומדים כאן עם היהודים? תיכף תתעלמו מן המקום! לא ראינו מהיכן בא השר וגם לא ראינו איפה נעלמו הנאצים, והיו הדברים לפלא, כשראו שנעלמו הנאצים, והוציאו אותי מהבור וכך ניצלתי בעזר ה'.

ועכשיו ששמוני לבקש רחמים על בני ישראל, נפל בדעתי שזה היתה כוונת דוד המלך בפסוק זה "ה' העלית אותי, מן "שאל" - בשביל שאחיה ואשאל ואבקש רחמים על ישראל עמך, ועיד"ז "חייטני מיורדי בור" כשהייתי בבור עשית לי הנסים, כדי שאחיה ואבקש רחמים בעד עמך.

לשאל, אבל דוד המלך נתקדש גופו בקדושת מלך ע"י המשיחה, ורק שררותו התחיל רק לאחר מות שאול. והנה אחר שמת שאול והמליכו אנשי יהודה את דוד עליהם, חזרו ומשחו אותו שנית (שם ב' ב:ד). ואח"כ כשהמליכו כל ישראל את דוד עליהם, חזרו ומשחו אותו פעם שלישית (שם ג:ג). וצ"ע גדר של משיחות אלו, דהא כבר נתקדש בגופו בקדושת מלך, וכין דלא היה צריך משיחה, הרי חייב מעילה לר' מאיר (כריתות ו:). דאמר המושח למלכים חייב. ועל כרחק צ"ל שהיה טעון משיחה, דעדיין לא חל עליו שם וקדושת מלך עד שמשחוהו שנית, אבל א"כ קשה דמשיחה קמייתא מה אהני?

ותירץ האבני נזר (יור"ד סימן ש"ב אותיות יב-ג), וז"ל: משמע מכאן דאף שכבר נמשח ע"פ ה', לא היה עליו דין מלך עד שקבלוהו עליהם ישראל, והיה טעון משיחה שנית. ועל כרחק דמשיחה קמייתא אהני ליה שיהיה מחויבין להמליכו ולא היה רשאיין להמליך אחר, עכ"ל.

וכוונתו, דמשיחת שמן המשחה משמש לשני דברים. (א) המשיחה מחייב העם להמליכו. (ב) המשיחה מקדש הגברא בקדושת מלך. לכן המשיחה הראשונה באה כדי לחייב העם להמליך דוד, אבל עדיין לא נעשה דוד מלך, וגם לא נתקדש גופו עדיין בקדושת מלך, ולזה היה צריכים למשחו מחדש כשהמליכו אותו אנשי יהודה עליהם, ואז חל על גופו קדושת מלך, וגם קיבל שררת המלכות. ואח"כ כשהמליכו אותו כל ישראל היה צריך משיחה מחדש עבור שנעשה מלך על כל ישראל. דאע"ג דכבר נתקדש גופו בקדושת מלך כשמשחו אותו על אנשי יהודה, היה צריך משיחה מחדש כשהמליכו אותו כל ישראל, כיון שהיה חסר לו אז שררת המלכות על כל ישראל, וגם לצורך מינויו לשררה לבד, בעינין משיחה. ונמצא דהמשיחה משמש לג' דברים. (א) המשיחה משמש בתור מחייב להעם להמליכו. (ב) המשיחה משמש לקדש הגברא בקדושת מלך. (ג) המשיחה משמש לצורך מינויו לשררת המלכות.

והוסיף האבני ז' (שם אות ט"ו) וז"ל: ובאמת מלך גופיה אף לאחר שהמליכוהו, אם מרדו בו רוב ישראל אין עליו דין מלך, כמבואר בירושלמי (פ"א ר"ה ה"א) דכל ששה חדשים שהיה דוד נרדף מאבשלום, היה מתכפר בשעירה כהדיוט, וכשמחולקת בישראל היינו שאין רוב ישראל מרוצים בו, לא הוא ולא בניו מלכים, רק מאחר שמשחוהו למלך, מחויבין להמליכו משום ירושה, וכשיש מחלוקת ושוב נמלכו בעי משיחה, עכ"ל.

והנה כתיב (שמואל ב' ט') שנת דוד כל אשר היה לשאל למפיבושת. וכתב הרד"ק וז"ל: כי דוד זכה בכל נחלת שאול לפי שאיש בשת ובית שאול היו מורדים במלכות, כי ידוע היה בכל ישראל כי דוד היה מלך אחרי מות שאול ונמשח על פי ה' ומורד במלכות הוא וכל נכסיו נתחייבו, עכ"ל. וקשה, דהרי כל זמן שלא משחוהו על ישראל לא היה מלך על ישראל, ומדוע נחשב למורד במלכות?

ב ובשם משמואל (הערות על אב"ז אות כ"ו) תירץ וז"ל: ומה דקשיא ליה למה משחוהו שנית ושלישית. לא זכיתי להבין מי יימר דבשמן המשחה משחוהו, דילמא משחוהו באפרסמונא דניא כדי לפרסם מלכותו. ועוד שהרי איננו מפורש שהיה שם משיחה ממש, ואימר שהאי "משיחה" לשון גדולה. ג וכעין זה כתב בהר אפרים (הוריות סימן ז'), והוסיף דמשיחה לצורך השררה אינו מעכב, דרק משיחה כדי לקדש הגברא בקדושת מלך מעכב. ד והקשה על זה השם משמואל בהגה"ה, וז"ל: לא זכיתי להבין דא"כ למה לא הצריך דוד עוד משיחה כשנתצו לו כל ישראל אחר מיתת אבשלום, (הרי לא היה לו אז שררת המלכות), עכ"ל. ויש לתרץ, דכיון דבמקום דבן המלך יורש המלכות, לא בעינן משיחה, ה"ה בדוד דכשמת אבשלום בלא בנים, הרי היוורש הוא אביו, וא"כ ממילא זכה דוד במלכות מכח ירושה, לכן לא היה צריך משיחה למנותו למלך. ה ובשם משמואל שם כתב דדין של מורד במלכות אינו תליא בשררת המלכות, אלא בקדושת מלך ושם מלך בגברא, וזה היה לדוד גם קודם שמלך על כל ישראל, ולכן לק"מ.

עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו!
פאר א נדבה פון \$180 פאר גליון מליצי יושר
וועט מען מודיע זיין ביי די ציונים פון די **פלאצקע גאון** - ווארשא, **אבני נזר** - סוכאטשוב, **ילקוט סופר** - פאקס, **לב העברי** - הר הזיתים, **ר' יוסף ענגיל** - ויען, **בן לאשרי און חזון יחזקאל** - הר המנוחות
אז איר האט מקיים געווען די צוואה, און יעצט איז די צייט פאר זיי מקיים צו זיין זייערע הבטחה!

א הגר"ז הוכיח דהלאו של "לא ירבה לו נשים", ו"לא ירבה לו כסף וזהב", תלוי בקדושת הגברא. ואילו המצוה של כתיבת ס"ת, תלוי בשררת המלכות, דכתיב (דברים יז:א) והיה נכשתו על כסא ממלכתו וכתב לו את משנה התורה הזאת. וכ"כ הרמב"ם (פ"ג מלכים ה"א) וז"ל: בעת שישב המלך על כסא מלכותו" כותב לו ספר תורה לעצמו, עכ"ל. והיינו דלא סגי לזה שם מלך בגברא, אלא בעינן גם שררת המלכות, שישב המלך על כסאו, עכ"ד. והנה מלך שחטט דינו שונה מהדיוט, דכתיב (ויקרא ד:כב-כג): "אשר נשיא יחטא וגו' והביא את קרבנו שעיר עזים", והיינו דכל שגגה שההדיוט מביא עליה חטאת קבועה - כשבה או שעירה, אם שגג בה הנשיא מביא שעיר. ויש לעיין אם דין זה תליא בשררת המלך, או בקדושת מלך, ונפ"מ היכא דהעבירו משררותו, אם מביא שעיר כמלך או שעירה כהדיוט. וע' במאירי (הוריות יב). שכתב, וז"ל: ויראה לי שאין דין נשיא אלא בעוד שהוא מחזיק במלכותו, ולכן כל אותן ששה חדשים שהיה דוד בורח בפני אבשלום בנו היה מתכפר בשעירה כהדיוט (נדאיא בירושלמי ר"ה פ"א ה"א), עכ"ל. הרי מפורש דדין זה תליא בשררת המלכות, לא בקדושת הגברא, לכן אינו מביא שעיר רק היכא דיש לו גם שררת המלכות.

וּכְתַב הָאֲבִיז' (אוֹת י"ג) דְּלָפִי יִסְדּוּ אִשׁ, וְז' ל: מִשׁוֹם
לְדַעֲנִין זֶה הִיָּה עָלָיו דִּין מֶלֶךְ שִׁמְחוּבִים הַלְמַלְכוּ,
וְהָאֲחֵרִים שִׁלְקָהוּ הַמְּלוּכָה נַחֲשָׁבוּ מוֹרְדִים בַּמְּלָכוֹת.¹

לע"נ הגה"צ ר' יעקב עקיבא ממיאוווא, בן הכתב סופר זצ"ל יא"צ ב' טבת
ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו. איתא
במדרש: אבא כהן ברדלא אמר אינו מיום הדין או
לנו מיום התוכחה, בלעם חכם של העובדי כוכבים לא
יכול לעמוד בתוכחתה של אתוננו, יוסף קטנן של
שבטים היה ולא היה יכולים לעמוד בתוכחתו,
לכשיבוא הקב"ה ויוכיח כל אחד ואחד לפי מה שהוא,
על אחת כמה וכמה. ונראה לפי מה שכתבו המפרשים
לפרש מאמר הפיוט בזמר ליל שבת קודש "משוך חסדך
ליודעיך קל קנא ונוקם", על פי משל למלך שחטא בנו
יחידו כנגדו, ואמר אחד היועצים: אם יענשו הבן כפי
הנימוס הראוי, תהיה יראתו הכרחית מיראת העונש,
ואין זה כבוד ורצון המלך, כי אם ליראה אותו
מרוממותו. ועוד, דיען הבן חביב למלך, כל מה שיענשו
אותו, הרי זה עונש לעצמו, כי בכל צרתו לו צר, ועל כן
עצה היעוצה למלך שיגדל בנו למעלה, ויטיב עמו
מאז, והבן כשיראה גודל רחמנותו של מלך, ואיך הוא
מעביר על מדותיו, אז יתבייש מאד ויתכסה כלימה, עד
אשר מגודל בושה יתחרט על העבר, ומאן והלאה
יהיה חרד וירא לשמור מצותיו, וגם המלך יקבל תענוג
ממה שהשפיע רב טובו לבנו חביבו. והנמשל מובן, וזה
הכוונה מה שאנו מבקשים "משוך חסדך ליודעיך",
שתשפיע רב חסד, ובזה תהיה "קל קנא ונוקם", ע"כ.

ובזה יתפרש המדרש, דהנה מה שנבהלו אחי יוסף
מיוסף, לא בעבור שחשבו שיוסף ישלם להם כרעתם,
כי ידעו בטוב לבבו שלא ישיב להם כגמולם, רק
נתיישו איך עשו לו רעה, והוא גמל עמהם רק טוב,
וזהו יוסף קטנן של שבטים היו, ולא היו יכולים לעמוד
בתוכחתו, כי התבוננו איך הוא עשה להם רק טוב,
ומה שהם עשו לו. ובבחינה זו היה אצל בלעם,
שתוכחת אתוננו היה שכל עמיתתה הרי היתה רק
לטובתו, שראתה מלאך ה' וחרבו שלופה בידו לשטנה,

ועל כן בלעם חכם של אומה"ע לא היה יכול לעמוד בתוכחתה. ועל אחת
כמה וכמה לעתיד לבא שייאיר ה' עיני האדם, שייבן כמה יקרים קיום דברי
התורה והמצוות, והוא הפך אור לחשך לחשוב שהמה כבלים וחבלים על
האדם, ואין עונש גדול מזה, וימלא כל הארץ דעה, ויבהלו מעצמן למה
אבדו הון יקר ולא קבלו רחמי וחסדי ה' בלב שלם, וזהו 'לכשיבא הקב"ה
ויוכיח כל אחד ואחד לפי מה שהוא על אחת כמה וכמה', ודר"ק.

לע"נ הגה"צ ר' אלטר ישראל שמעון ב"ר יעקב מאנומינסק זצ"ל יא"צ ו' טבת
ועתה אל תעצבו. יש פסיק אחר תיבת "ועתה", ונראה כי אמרו חז"ל אין
"ועתה" אלא תשובה, וזה שאמר הכתוב דאחרי כי יש תשובה בעולם, ואין
לך דבר העומד בפני התשובה, לכן "ועתה", בכח התשובה וחרטה גמורה
בחיים, וסר עונך, ולכן "אל תעצבו".

ובני דן חשים. בילקוט ראובני איתא דאבותיות "חשים" הוא "משיח". וצ"ב
הקשר. ואפשר לומר דהנה אמרו (סוטה י"ג) וכן במדרש, המלחמה אשר
היה לבני יעקב עם עשו ואלופיו בשביל מערת המכפלה, עד ששלחו את
נתנלי למצרים להביא את שטר המקנה, בינתיים נתעכבו הרבה ויעקב היה

ו העיר על זה השם משמואל, וז"ל: אומר אני באימה מה שכתב שלכן היה בית אשר
נחשבים מורדים במלכות משום דהיה חיוב למנותו. לא זכיתי להבין דאף שהיה החיוב
למנותו, מ"מ מאחר עדיין לא מנוחו ועדיין לא היה מלך, אין המורד אז נחשב מורד במלכות,
אלא מותר על דברי הנביא שצוה למנותו. ולא עוד אלא בזה אינו ברור לי, ד"ל דהמצוה
למנותו מוטל על הב"ד ולא על היחיד, וא"ל אין על היחיד שום דין מותר על דברי הנביא.
ואולי בית שאלו חשבו שבדים למנותו דאמלתי הם היה כל ישראל ממנין אותו ותיקם. ומ"מ
הדבר ברור שחיוב מורד אין כאן אלא מותר על דברי הנביא.

תולדות הבן לאשרי ז"ל

הישועות הרבות שיצאו מהחזק
הק' של רבנו ברעננה התפשטו
בכל רחבי הארץ, כאשר המונים
נהרו אליו לקבל את ברכתו
שלא חזרו ריקם, וידוע על
אדמו"רים מפורסמים ועל
צדיקים גדולים רבים מאותה
תקופה שהיו שולחים אליו את
הפתקאות של בקשת ברכה
שביקשו מהם במקרים קשים
מאוד, היות והרגישו שבמקרים
קשים אלו זה למעלה
מכוחותיהם לפעול ישועות
לפניהם אליהם לישועה.

היו מקרים בהם ראה רבנו
שהמקרה שבא לפניו חמור וקשה
מאד במיוחד, אז היה אומר: "אני
מעביר את המחלה על ראשו של
גוי, וקרוביו של החולה יראו במו
עיניהם במיתת הגוי שאילו עברה
המחלה, הוא ניתן תחתיו של
החולה".

פעם אחת בחוה"מ אמר לפני
אחד המקורבים: אנשים באים
בעד חולים, ולא נותנים לו לקיים
את שמחת החג, היות והוא לוקח
אל לבו את צרותיהם של
המבקשים ומתפלל ובוכה
לרפואתם. פעם אחת לאחר
הימים הנוראים, אמר לאחד
ממקורביו של אדם גדול: דע לך,
שהשקעתי את עיקר תפילותי
בראש השנה ויום כיפור עבור
בריאותו, ואכן כך היה שבאמו
התהפך מצבו והוטבה בריאותו.
בזמן מלחמת יום כיפור, היה
עומד בתפילה ובוכה שעות
רצופות, ודיבר אז דברים גבוהים
ונסתרים עד למאוד מכבשתו של
עולם, לא יחרטו עלי גליון.

מונח, וחשים אשר היה חרש ולא ידע טעם עיכוב
הקבורה, וצעק, ורמזו לו על עשו שהוא מעכב, מיד שלף
חרבו וחתך ראשו של עשו, ונקבר יעקב מיד, וגם ראש
עשו מונח לרגלו, כאשר נראה עוד היום כן. נמצא לפי"ז
כל אורך המלחמה וקטטות הכריע בו חשים, איש חרש
בלבד, והוא גמר את אשר לא יכול לגמור יוסף עם
פרשיו ועם השבטים ביחד, כן רמזו לנו כי יבא משיח
בהיסח הדעת, ואדם פשוט יכול לגמור מה שלא גמרו עד
עתה בני ישראל כולם את הקץ.

לע"נ הגה"צ ר' אליעזר חיים ב"ר רפאל מאקאשו זצ"ל יא"צ ד' טבת
כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו. אמרו
(קידושין נב:) אמר רבה, המקדש אשה ובתה כאחת,
שאמר 'הרי שתיכן מקודשות לי', אינן מקודשות, מפני
שקידושין אלו אינם בזה אחר זה, שאילו היתה אחת
מהן מקודשת לו, והיה חוזר ומקדש את השניה, לא היו
תופסים בה קידושין, שאין קידושין תופסים בעריות,
ולכן אף כשמקדש את שתיהן בבת אחת אינם קידושין.
ויסוד הדין הוא, דדבר המונע את חבירו מלחול בזה אחר
זה, מונע גם את חבירו מלחול בבת אחת, דאותו סיבה
שגורם דאין קידושין תופסין באשה ובתה זה אחר זה,
אותו סיבה גורם גם שלא יתפסו קידושין בבת אחת.¹
וכתב הגר"י ענגיל², דהטעם שהוצרכו ללמוד מן
הכתובים שאין קידושין תופסים באשת איש, ולא אמרו
שסברא היא דכיון שקנויה היא לבעלה אינה יכולה
להקנות עצמה לאחר³, לפי שמצד סברא זו אילו היו
שנים מקדשים אותה בבת אחת היו קידושי שניהם
חלים יחד, אע"פ שאינם בזה אחר זה, שהרי אין קידושי
האחד מונעים את קידושי השני, אלא שלאחר שהקנתה
עצמה לאחד, אינה יכולה להקנות עצמה לאחר. ולכן
הוצרך הכתוב לומר שאין קידושין תופסים בה משום
ערוה, ונמצא שקידושי האחד מונעים את קידושי של
השני מלחול, ולכן אף בב"א אינם חלים.⁴

לזכות מ.ב.ה.פ. להצלחה, מרובה בעסקיו

וישימוני לאב אדון מושל. ג' תיבות אלו "אב אדון
מושל", בגימטריא "תם", דאחר כל הגדולות הללו הוא תם בעבודת הש"ת,
ומקיים הכתוב "תמים תהיה עם ה' אלקיך".

ובני יהודה ער ואונן. הקשה רבינו בחיי, דכיון שמתו ער ואונן כבר, איך
הזכירם הכתוב בכלל הבאים. ותירץ, שנתגלגלו בסוד היבום, ובאו

ז דכתב הגר"ח (ה' נדרים) וז"ל: היכא שהאחד בחלותו מונע את השני מלחול, אז הוא
דאיתא להן כללא דאפילו בבת אחת אינו, ושניהם בטלים משום דכל אחד מונע חבירו, עכ"ל.
והארץ שם דלמקום דיש טעם צדי מדוע אינו חל בזה אחר זה, ולא משום דהראשון 'מונע'
השני מלחול, דאז לא שייך כלל זה.

ח חוסן יוסף (אות ע"ט), וז"ל במרחשת (ח"ב ס' י' ע"ג פ' אות ג בהגה"ה), ודבר אברהם (ח"ג
ס' י' אות ג בהגה"ה), וקובץ הערות (ס' ג' אות ט).

ט ע' בפ"י (גיטין מג א) שכתב סברא זו, ובאב"מ (ס' מ"ד ס"ד ק" ד) חולק עליו.
י הנה השיטה מקובצת (תמורה ד. בהשטות אות י"ב בשם תוס', וז"ל בתורת הקנאות סוטה
ית. ואבני נזר אה"ע ס' ר"י אות ד', ואו"ח ס' ר"ג אות ג) כתב גדר אחר בהלל של 'כל
שאינו', שהואיל ובה אחר זה האחרון אינו חל, אף בב"א לא חל אף אחד, שכל אחד מהם יש
לנו לומר שהוא האחרון, דכל מעשה נחשב כאילו נעשה אחרי חבירו, עכ"ד. והנה טעם זה
מיוסד על היותו דשני דברים שנעשו בבת אחת חשיב כל אחד דעשה לאחר השני, כמו
שהארץ בזה האב"ז שם. אבל מדברי הגר"י יוסף ענגיל מבואר דחולק על יסוד זה, וסובר דאם
נעשו שני הדברים בבת אחת, אז אמרין דלא נעשה דבר אחד מאוחר מחבירו, אבל ג"כ לא
נעשה קודם חבירו. דבספרו ציונים לתורה חקר בכל דבר שהוזכר בו קדימה
ואיחור, והיינו שצריך שיוקדם דבר לדבר, אם בעיני דוקא 'להקדים' דבר לחבירו, או שלא
יהיה 'מאוחר' מחבירו. וכתב דנ"מ אם נעשו שני הדברים בבת אחת, דאז אע"ג דלא נעשה
דבר אחד מאוחר מחבירו, אבל ג"כ לא נעשה קודם חבירו. דאם נקודת הכובד הוא להקדים
דבר לחבירו, הרי לא הקדים, כיון דעשאו בבת אחת. אבל אם נקודת הכובד הוא שלא יאחר
הדבר, אז כיון דעשאו בבת אחת, הרי לא נעשה הדבר מאוחר מחבירו, ע"ש בארוכה. הרי
מפורש מדבריו דסובר דנעשו שני הדברים בבת אחת, לא נחשב דנעשה דבר אחד מאוחר
מחבירו.

סגולה פאר ערליכע קינדער

סגולת אריה'ק כהדרת הרה"צ מאראד זצ"ל

אריינברענגען דאט חטא אין אייערע קינד דורך א שטיין ביי קברי צדיקים.

וואס טוהט מכן דורות ישרים:

- מלאזט איך וויסען ווען די שטיין ווערט געבאקען, שהוא עת רצון להתפלל, כדי איר זאלט קענען מיט זאגען די תפילה.
- די ת"ח גייט אליין צום ציון און מתפלל, נאכדעם וואס ער רופט נשמת הצדיק אל קברו (המקובל מהישמח משה).
- די שטיין ווערט באגראבען ווי די ריכטיגע וועג, און אזוי זעהט מען עס נישט.
- מקען אויך אפנעמען די שטיין און עס אליין אראפלייגען ביי וועלכע צדיק איר ווילט.
- מקען באשטעלען אפאר שטיינער כדי מזאל עס לייגען ביי אסאך צדיקים.
- א ת"ח יורש וואס טוהט עס שוין אסאך יאהרן צו העלפן אידן, וועט עס טוהן פאר אייער ישועה פריזאט, באמנות, קאנפידענשעל.
- יעדע נאמען איד א באזונדערע שטיין, באזונדערע עבודה און תפלות פאר א לענגערע צייט, אלעס ווערט געטוהן מיט גרויס איבערגעגעבענקייט, מיט כוונה במתינות, אזוי האט עס די ריכטיגע כח.
- משרייבט די גאנצע נוסח אויפן שטיין סיי פאר מען באקט די חלות און סיי נאכדעם אזוי ווי אלע שיעורים די שטיין בלייבט אין דעם אויווען פאר 2 וואכען.
- מאזגט די תפילה 18 מאל אויפן שטיין, ביי די ריכטיגע צייטען.

דוקא אויך דעם מקובלדיגע אופן פון מכן דורות ישרים זעהט מען ווי עס ווערט מקיים די ווערטער פון אריה'ק אויפן האר יבד הלב (-אנצייגען זיין הארץ צו אידשקייט), שיהמח לב לשמים לטובה (-ס'טוישט די גאנצע מענטש), ותראה מלאים (-וועסט זעהן וואנער), מקען עס געבען פון מעשיר.

פאר פרטישע טעקסט מכן דורות ישרים
dorosyesharim@gmail.com 917-635-3883

צופרידענע עלטערען פון מכן דורות ישרים זאגן:

מיין קינד איז געווארען א אנדערע מענטש, ער לערנט מוסר, ער וויל ענדיגען א מסכתא

מיין זון בעהט אויך 5 מינוט פאר סוף זמן קריאת שמע

מיין יצחק האט אדויבעלייגט א פילטער

אין האב נישט געהאט קיין מנוחה פארדעם, נישט וויסענדיג וואס מ'ין בחור טוהט

כיהאב אנגעהויבען זעהן הצלחה מיט מייער קינדער נאכען מנדב זיין פאר מיין תברס קינד

נשמותיהם בבני יהודה פרץ זורח, עכ"ד. ולא זכיתי להבין, דסוף סוף איך ימנם לד', והם ב', או ער ואונן, או פרץ זורח, אם לא שנאמר שהיה להם ד' נשמות, של עצמם, ושל ער ואונן, ולכן חשבם לד' נפשות, וה' יאיר עיני להבין אמיתיות דברי תורתינו הקדושה.

צירוף חודש טבת. כתיב (פ' מקץ) "מן היאור עלת שבע פרות", "היאור" גימטריה "גבורה", ו"עלת שבע פרות" ראשי תיבות "שפע", והכוונה, דכל השפע נצמחת ממיתוק הדינים והגבורות. ולזה "הפרות יפות המראה והבריאות" ראשי תיבות של צירוף שם הו"ה השולט בחדש טבת, שמוצאו מסופי תיבות של הפסוק "לה' אתי ונרוממה שמר", שרומז לדין כי אין שם הו"ה כסדרו. וכשצריכין למתקן אז "ואין פותר אותם לפרעה", ראשי תיבות וסופי תיבות גימטריה "נר המאופל", שבהחשכות צריכין ג"כ למצוא מיתוק. כדברי הרבי מקוצע ז"ע עה"פ "קץ שם לחושך", שגם בגימטריה החשוך, ישנו זית שיכולין לפנות משם לה'. וזהו שאמרו (ב"ק סב:) בנר חנוכה שהניחו ברה"ר ודלק הפשתן והדליק הבירה, דפטור הואיל וברשות מצוה הניחו ברה"ר, היינו עלמא דפירודא להאיר גם שם בתוך החושך.

חודש טבת. ידוע מהאריז"ל דחודש טבת הם הימים היותר נמוכים שבכל השנה, והם בגורלו של עשו. ונראה דלכן נתחכמו רז"ל לעשות זכר לנס של המנורה, ולא זכר לנס המלחמה שהיה ג"כ נס - רבים ביד מעטים. כי סגולת נרות דחנוכה הוא להאיר החושך דרה"ר, עלמא דפירודא, ורמוז "נר חנוכה בשמאל", שיכול לבטל הסטרא דשמאלא כדי שיוכלו בני" לעבור בשלום בתוך החשכות הגדול של חודש טבת, אמן כן יהי רצון.

לכות מ.ב.ה.פ. להצלחה מרובה בעסקיו

כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אינו. אמרו בקידושין (דף נב, ב) אמר רבה, המקדש אשה ובתה כאחת, שאמר 'הרי שתיכן מקודשות לי', אינן מקודשות, מפני שקידושין אלו אינם בזה אחר זה, שאילו היתה אחת מהן מקודשת לו, והיה חוזר ומקדש את השניה, לא היו תופסים בה קידושין, שאין קידושין תופסים בעריות, ולכן אף כשמקדש את שתיהן בבת אחת אינם קידושין.

אבל בחלות הבאה מאליה, שלא ע"י מעשה האדם, כתבו התוס' (בכורות ט: ד"ה אמר) שאין אומרים בה הכלל של 'כל שאינו', שלא מסתבר לומר כן אלא בדבר התלוי במעשה, כמו במקדש שתי אחיות, או בשוחט את התודה על שמונים חלות, ולא בקדושה הבאה מאליה. לפיכך בפדיון פטר חמור, הדין הוא, דאתון שילדה שני זכרים בב"א, נותן טלה אחד לכהן, אע"פ שאם היו נולדים זה אחר זה לא היה השני קדוש, ואין אומרים שכל שאינו בזא"ז אף בב"א אינו, ולא יתקדש לא זה ולא זה, לפי שהיא קדושה הבאה מאליה.

וביאר החזון יחזקאל (סוף נדרים) דברי התוס', דהנה הטעם של 'כל שאינו', ביאר בשיטה לא נודע למי (קידושין שם), דכיון דאי אפשר שיתפסו קידושין בשתייהן, ואי אפשר להחליט על אחת מהן שהיא מקודשת יותר מחברתה, לכן אין הקידושין תופסין אפילו באחת מהן, דהי מינייהו מייטית והי מינייהו מפקית, עכ"ד.

ולפ"ז כתב בחזון יחזקאל וז"ל: טעם זה לא שייך בחלות הבא מאליה, דרק בדבר התלוי במעשה האדם, מכיון שנתכוין שיחולו שניהם בב"א, ושניהם אי אפשר שיחולו, לא חל אפילו אחד משניהם בתורת ספק, שהעושה חלות מבוררת, אין מעשהו משתנה מעצמו לפעול חלות שאינה מבוררת. אבל בדבר הבא מאליו, לא חלה הקדושה מעיקרא אלא על אחד משניהם.⁸¹

חדש ויצא לאור

חדושי רבנו חיים הלוי

על הרמב"ם עם מורשת הגר"ח

• כך ראשון •

י"ל מחדש בתוספת מבוואר ציונים, עיונים, כותרות מקורות ומילואים

מהדרה מושקעת ומרחבת בעריכת מכן מורשת הגר"ח לאחד הרב שנים בניקה עצומה

הנהלת: מוסד מורשת הגר"ח, תל אביב
הדפוס: מוסד מורשת הגר"ח, תל אביב
התפוצה: מוסד מורשת הגר"ח, תל אביב

מכון מורשת הגר"ח
moreshehagrach@gmail.com

הפצה ראשית: עם הספר "לעיון"
קטת: תל אביב

בשורה טובה

שוב יצא לאור הספר המבוקש ביותר

חלת לחם על הלכות חלה - ברכת הבית על מסכת חלה

במהדורה מפורטת בתכלית ההידור והדופי

ע"י מכון עבודה ברורה

אפשר להשיג הספר

בארה"ב: הרב יצחק מייטניק שליט"א 732-987-4733

בירושלים: מכון עבודה ברורה 02-6576577

יא טעם זה שייך גם בדבר הבא ע"י מעשה האדם, אלא שאין צריך דעתו כדי שיועיל, דאין אומרים בו הכלל של 'כל שאינו', ע' באהל משה (הורו"ק, ח"ב סי' כב), הגר"א וסרמן בקובץ ביאורים (ג'טין אות ל"א), ובדגל ראובן (ח"ב סי' ב' אות ה'), אור שמח (ערובין פ"ז ה"ו). וכן דברים המועילים אף כשעשאו אדם בטעות, כתב הגר"י ענגיל (אתון דאורייתא כלל כ"ד), שאין לומר בהם הכלל של 'כל שאינו', ולכן במעשר בהמה, כשיצאו שנים בב"א וקרא לשניהם עשירי, נתקדשו בהמות, ואין אומרים בזה הכלל של 'כל שאינו', מפני שמעשר בהמה ישנו בטעות, וכל דבר המועיל אף בטעות, בעל כרחך חלותו אינה מחמת מעשה האדם, והרי זה כדבר הבא מאליו, שאין אומרים בו הכלל של 'כל שאינו'.